

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvennyolcadik évfolyam.

43. szám.

Debrecen, 1928 október 27.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

A magyar reformátusság egysége.

Dr. Juhász Nagy Sándor, a debreceni presbiterium főjegyzője -- mint a napi lapokból olvassuk -- cikket írt egyik Kolozsvárt megjelenő magyar lapban arról, hogy a különböző állami főhatalom alá került magyar reformátusok között valamely szervezeti egység létesítése volna kívánatos. Erről a kérdésről mi is megemlékeztünk más alkalommal is, kimutatván, hogy nem a magyar református zsinaton és konventen mult, hogy ilyen egység nem jöhetett létre.

Most pedig a kezünkbe került a Debreceni Protestáns Lap 1919 május 24-ik keletű 21-ik száma, amely -- sohasem jelent meg. Az oláh cenzor ugyanis a vezércikket az első betűtől az utolsóig kitörölte, csupán a címet és az aláírást hagyván meg. Úgy hogy a lap így kezdődött volna: „Mi vár reánk? Kun Béla“. Ilyen jóslatot pedig nem akartunk a világ elé vinni. Hát egyáltalán nem adtuk ki ezt a lapszámot. Ellenben a kefelevonatát megőriztük és annak megvilágításául, hogy a szétszaggatott magyar reformátusság szervezeti egységének miként fenntartása felől már akkor is töprengtünk, adjuk a cikket szóról-szóra úgy, amint akkor a cenzura miatt nem jöhetett, bár ma már talán nem mindent éppen így íránk meg.

Mi vár reánk?

A szerencsétlen hazánkat összezúzott nagy összeomlás miatt talán egyetlen intézmény sem nézhet annyi aggodalommal a jövőbe, mint református anyaszentegyházunk. Legalább a vallásfelekezetek között bizonyára egy sem. Ezeknek mind-egyike sokkal kevésbé érzi meg az állami életben valószínűleg előálló nagy változásokat, mint mi, református egyház.

A zsidó hitfelekezet nem érzi meg. A zsidóság nincs kötve nemzethez; el van szórva az egész világon s bár mindenütt deklasszált, mindenütt boldogul. Sem jobb, sem rosszabb dolga nem lesz, ha más állam alattvalójává leszen. Különben is a zsidóknak egy igen nagy része, a felvidéki kaftános bevándorlott tömeg, semmi kapcsolatban sem áll a magyarsággal, még beszélni sem tud magyarul.

A keresztyén egyházak közül is a római katolikus alig érzi meg. Ennek az egyháznak hatalmas nemzetközi szervezetében egy kis országnak -- aminő a miénk -- a sorsa jelentősebb zavart nem okozhat. Legfeljebb a püspöki megyék határait kell itt-ott megigazítani s legfeljebb a primási hatóság fog kisebb területre szorítkozni. A görög-szertartású katolikusok körében meg, akiket a nyelv különbözősége eddig is szervezetenként külön választott, mindössze még élesebbekké válnak az eddigi elválasztó vonalak.

Az orthodoxus görögkeleti egyházak éppen jól járnak, ha a velük egy nyelvet beszélő hittestvéreikkel nem csupán a hit közössége által kapcsolódnak egybe.

Az unitárius egyház is alig érzi meg a változást, hiszen a hívei olyannyira egy kis területen élnek -- a Királyhágón inenni részen mindössze három unitárius egyházközség van --, hogy a több részre szakadás veszedelmétől nem kell tartaniok.

Még az ágostai hitvallású evangélikus testvérek vesztesége is elviselhető, hiszen az erdélyi részeken élő száz atyafiak eddig is külön egyházat alkottak, a felvidéki tótsággal meg a magyaroknak, éppen nemzeti okokból, többször támadt olyan ellentétük, mely az egyházi élet melegségének rovására esett.

Mi reformátusok nem áltathatjuk magunkat semmivel. Magyarország testének szétesztása a mi egyházunk testének szétesztését is jelenti. Nekünk pedig nincs internacionális szervezetünk, mely a szétdarabolást könnyen elviselhetővé tenné. Mi mint egyházi szervezet sem terjedünk túl a magyar állam határain, -- de viszont ezen állam egész területén mindenfelé elterjedve, egyek voltunk hitben, nyelvben, szervezetben. Mi reánk nézve tehát a legnagyobb probléma, melyről már is ideje tépelődnünk, hogy mi vár reánk a békekötés után.

Milyen lesz ez a békekötés, azt mi nem tudhatjuk. Szerencsétlen kormányzóink* úgy elrontották a dolgunkat, hogy a magyarsággal a békekötésen szóba sem állanak. Ha szóba állának is, azok, akik ott a magyarság ügyét képviselnék, csak az állami szempontokat domborítanák ki. Egyházunk érdekei a béketárgyalásokon akkor is figyelmen kívül maradnának. Ezért lett volna nagyjelentőségű,

* Természetesen 1919-ről van szó.

hogyan egyházunk az angol és amerikai hittestvéreket magyar református egyházunk helyzetéről részletesen tájékoztassa... Hogy ennek a mérhetetlen fontosságú munkának végzésére tett kísérlet sikerrelenségét a teljesítésére kiválasztott személyek alkalmatlan volta, vagy a magyar országos kormányzat gyámoltalansága okozta-e, nem tudhatjuk; csak magát a tényt ismerjük: a sok szóval és sok pénzzel szervezett expedíció még el sem juthatott odáig, ahova menni akart.

Jövendő sorsunkra tehát semmiféle határozott adatból nem következtethetünk. Előttünk áll az a térkép, melyet az entente még 1914-ben készített s melyen Magyarország egy része Csehország, egy része Szerbia, egy része Románia területéhez van szánva s e-ak közből marad meg egy kis Magyarország. Minket mint reformátusokat úgy Jugoszláviához, mint a Csehországhoz szánt rész kevésbé érdekel, mert ott kevés a mi egyházunk tagjainak száma. Ellenben a Romániához szánt területen és a Magyarországnak megmaradó részén nagy számmal laknak reformátusok. A mi egyházunknak tehát eminens érdeke, hogy ez a két rész egymással a lehető legbarátságosabb kapcsolatban álljon, mert csak így remélhetjük, hogy a mi egyházunk a maga egészében a békés és nyugodt fejlődés útján maradhat.

Mindenki tudja, hogy a magyar református egyház életében a külső viszonyokat tekintve sohasem volt olyan nyugodt és erőteljes korszak, mint a nagy háború előtti három évtized. A különböző szuperintendenciák helyébe lépett egyházi egység nagy alkotásokra s nagy külső eredmények biztosítására volt képes. Az egykor üldözött evangélikus egyházak a 20-ik század elejétől fogva már jelentékeny állami dotációt élveztek s e dotációnak még további jelentős emelése küszöbön állt. A protestáns papok és tanítók, kiknek hajdan gályarabság volt az állami bérök, tekintélyes fizetéskiegészítést kaptak az államtól. Iskoláink már régebben állami segélyben részesültek. Az ország törvényhozásában egyházunk képvisellete is részt vett. Szóval: ha nem I. Leopold, vagy Mária Terézia, hanem II. József, vagy II. Leopold korával vonjuk is párhuzamba ezt a korszakot, mérhetetlenül kedvezőbb kép áll előttünk.

Nem azt akarom ezzel mondani, hogy éppen ezekben a külső viszonyokban kell keresni egyházunk boldogságát. Csak annak a szemléltetésére hozom fel ezeket, hogy az egyház egységében mekkora erő rejlik s annak bizonyítására, hogy az egységben rejlik ez az erő milyen kedvező eredményeket szülhet más téren, nevezetesen, ha arra törekszünk, belső vonatkozásokban is.

Éppen azért lett volna súlyos hiba, ha a forradalmi láz áterjedt volna egyházunkra is, ha annak — nem mondom, hogy mindenben kifogástalan — de mégis erőt adó egységes szervezetét is felforgatta volna a forradalom. Ezért volt sokszorosan helyes, hogy egyházunk egészben véve megmaradt a jog és törvényesség útján, s így biztosította a maga számára azt, hogy a református egyház, a maga erőt adó eddigi szervezetét a jövőre is megtart-

hassa, s ha más állami keretek között is, a már kipróbált utakon tovább haladhasson a Krisztus országának építésében.

Mi vár reánk? Ma még nem tudhatjuk. De azt az eddigi tapasztalatok alapján is tudjuk, hogy a felforgató törekvésektől magunkat távol tartani, a nyugodt, szilárd, békés állami élet kialakulásán s a magyar reformátusoktól lakott területek közötti egyetértés létrehozásán buzgólkodni kötelességünk.

Kun Béla.

Iskola

Tanítóegyesületi közgyűlés.

A hevesnagykunsági református egyházmegyei tanítóegyesület október 15-én tartotta évi rendes közgyűlését Szolnokon, a vármegyei ház nagytermében Zeke Daniel elnöklése alatt.

A XC. zsoltár elénekzése után Török Imre esperes mondott lélekemelő imát. Zeke Daniel nyitotta meg a gyűlést, megemlékezvén a VIII. oszt. népiskola felállításáról és arról, hogy iskolafenntartó egyházaik vajjon képesek lesznek-e új tantermeket építeni és azokat kellőleg felszerelni? Vajjon képesek lesznek-e új tanítói állásokat szervezni? Beszédéből idézzük még a következőket:

A harmadik egyetemes tanügyi kongresszus lezajlása után, mintha valami rossz szellem szállta volna meg a tanító-ág egy részét. Nyiltan tárgyalták, hogy a Tanítók Országos Szövetségéből egyes alakulatok kilépnek.

Mi református tanítók a magunk szentegyházához, annak intézményeihez és szokásaihoz erős hittel és tántoríthatatlan hűséggel ragaszkodunk, egyházi tanítóegyesületeinket minden körülmények között fent óhajtjuk tartani, mert mi ennek a keretében tudjuk és akarjuk kifejteni tanítói munkásságunkat, ennek kebelében óhajtunk élni, ennek kebelében óhajtunk tevékenykedni első sorban. Azonban azt tartjuk, hogy szükség van a különböző jellegű tanítóegyesületek együttes megnyilatkozására is, vagyis szükség van az Országos Tanító Szövetségre. Ezen eszmétől áthatva, a Szövetségből nemesak, hogy nem lépünk ki, de minden erőnkkel és anyagi áldozatunkkal is azon leszünk, hogy a Szövetség fennállását elősegítsük és fennmaradását biztosítsuk.

Elnöki jelentések során a közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy két tanító miniszteri elismerésben részesült: Bodor Lajos (Kisújszállás), 30 éves eredményes tanítói működéséért, Hajnal Katinka (Karcag), az Ifjúsági Vöröskereszt kebelében kifejtett értékes munkásságáért.

Háros Antal fővárosi igazgató-tanító az új tantervről tartott igen beható és igen tanulságos előadást, reávilágítván annak szellemére és adva igen becses utmutatásokat annak gyakorlati keresztülvitelére. A több, mint egy órán át tartott előadást a gyűlés tagjai kitartó figyelemmel és élvezettel hallgatták és tetszésüknek szünni nem akaró tapsal adták kifejezést.

A Konvent által kiadott új ének tantervet Zeke Dániel (Törökszentmiklós) ismertette, elismeréssel és odaadó dicsérettel emlékezve meg arról, rámutatva, hogy e tantervet ne 5 év alatt léptessük életbe, hanem egy év alatt a folyó iskolai évben, mivel fontos egyházi érdek, hogy a leendő egyháztalabok ismerjék összes énekeinket. Kimutatást készített arról, hogy egyes osztályoknak melyik énekeket kellett volna már tanulniok és viszont melyek azok az énekek, amelyeket már tanultak. Ezen kimutatás elfogadása a folyó iskolai évre jelentékeny munkatöbbletet jelent, de ha ezt nem fogadják el, akkor a mai generáció úgy fog kikerülni az iskolából, hogy énekeink egy részét nem fogja tudni s azt elsajátítani talán soha sem lesz módjában. Akik most a

VI. osztályba járnak, nem tanulnának meg 14 éneket,	
V. " " " " " 13 "	
IV. " " " " " 15 "	
III. " " " " " 13 "	
II. " " " " " 7 "	

A szöveg megtanítására egyes tanítók igen sok időt fordítanak, a hibátlan megtanulás a növendékeknek igen nagy nehézségeket okoz, igen gyakran megkeseríti és elkedvetleníti őket. Mint bevált eljárást, ajánlja az ő módszerét, melyszerint a szöveg kellő előkészítése és megmagyarázása után nem kívánja a növendékektől a szöveg megtanulását, hanem előveteti velök az Énekeskönyvet s mindjárt hozzákezd hangszer mellett a dallam megtanításához. Mire a dallamot megtanulják, már megtanulták a kezükben lévő Énekeskönyvből a szöveget is hiba nélkül, külön megértetés nélkül. Az egyes helyeken még mindig nagyon szokásos vonatott éneklés nem áhítatos, nem lélekemelő, hanem unalmas és ízléstelen, ezt minden erőnkkel küszöböljük ki és szüntessük meg. Nagyon helyes intézkedése az új tantervnek az is, hogy a dallamokat alacsonyabb hangnemekbe transzponálva veszi fel. Ezzel megszünteti a magas éneklést, az éktelen és dísztelen ordítást.

Ormós Lajos (Debrecen) az ORTE. jóléti intézményeiről tartott lelkes előadást, kérve a tagokat a közös munkában való részvételre.

Jelentések és számadások tudomásulvétele után a négy órán át tartott gyűlés a Szózat elnevelésével ért véget.

Takács Antal,
törökszentmiklói tanító.

Közélet

Lelkeszi és tanácsbírói értekezlet a békéshatvani egyházmegyében.

Ez a tanácskozás Békéshatvanban folyt le okt. 11-én és tulajdonképeni folytatása az egy hónappal ezelőtt megtartott őszi egyházmegyei közgyűlésnek. A tanácskozásban az egyházmegye elnöksége, lelkeszi és világi tanácsbírók és lelkeszek vettek részt. Tárgya volt a lelkesválasztási és missziói törvénytervezet. A lelkesválasztási törvénytervezet

egyhangulag elutasították, mint amely még általánosságban sem szolgálhat a tárgyalás alapjául. A lelkesválasztási törvény tárgyalása alkalmával nagyon nyíltan rámutattak arra, hogy a visszaélés oka egyfelől a hivatásuk magaslatán nem álló, kevés papi lelkületre nevelt lelkeszek egy részében van, másfelől pedig abban, hogy a lelkesválasztás alkalmával szóhoz jutottak és jutnak, sőt kolompok sokan olyanok, akiknek tulajdonképen sem pap, sem templom, sem egyház nem is kell. Előbb tehát ezt a két előfeltételt kell megváltoztatni, azután majd lehet életrevaló lelkesválasztási törvényt alkotni!

A missziói törvénytervezetet kellett volna már évtizedekkel ezelőtt bevezetni, akkor ma nem volna betegségünk a lelkesválasztási sok baj.

A két törvénytervezetet Gönczy Béla ismertette. Termékeny és igen tartalmas vita követte a lelkesválasztási törvényt, melyben Koppányi Gyula, dr. Széll Gyula egyházmegyei gondnok, dr. Nagy Antal, Szabó Emil, dr. Kiss László, többen a lelkeszek közül vettek részt. Az összefoglalást Harsányi esperes végezte és teljesen egyetemes álláspontban egyeztek meg a jelenlevők.

A missziói törvénytervezetnél rövid volt a vita. Az előadón kívül néhány hozzászólás tisztázta a kérdést és végül is a tervezet elfogadására vezetett.

A lelkeszi kar legközelebb folytatja tanácskozásait és a tanítói kart vonja be a közös nagy ügyek felett való értekezésbe.

Templom- és orgonaszentelés Gyulán.

Átlagban egy emberöltőre szokott egy izben esni olyan ünnep, aminőben október hó 14-én volt része a gyulai egyháznak, mikor dr. Balazár Dezső püspök felszentelte a megbővített, megújított templomot és az új orgonát. A gyulai gyülekezet túltette magát a zivataros eső okozta kellemetlenségein, mikor a püspök urat harangzúgással várta, virágokkal lepte meg, lámpionos felvonulással, szerezéssel akart örömet szerezni. Ugyanúgy túltette magát az örvendező gyülekezet a szentelés napján is, mikor az utcán várta szakadó havas esőben, várta türelemmel, míg az egyházi gondnoktól átvett kulccsal a püspök úr maga nyitotta ki a templomot és így vonultak be és töltöttek meg minden talpalatnyi helyet a templomban.

Az istentiszteleten a bibliaolvasást és a bekezdő imát Harsányi Pál esperes végezte, míg az ígehirdetést, a megáldó imádságot, a keresztelest és az úrvacsorai ágendálást maga a püspök úr végezte. Igen nagy öröme volt a gyülekezetnek, ami legjobban a buzgó és példás áhítattal végzett úrvacsoravételből tünt ki. A püspök úr és 12 lelkes vette körül a szent jegyeket az úrvacsoraszertől.

Az ebéd közös volt, ahol a sok felköszöntő közül a püspök úrnak a kormányzóra, az alispán és esperesnek a püspök úrra mondott köszöntőik emelkedtek ki.

Az istentiszteleten id. Victor János művészi orgonajátéka gyönyörködtette a híveket.

A teljesség kedvéért itt megjegyezzük, hogy a gyulai egyház 52.000 pengő költséget fordított temploma renoválására és új orgonaszerzésre.

A kunhegyesi ünnep.

A hevesnagykun-sági egyházmegye az egyházmegyei gondnoki tisztre, vitéz Horthy István helyére, dr. Herczegh Béla országgyűlési képviselőt választotta. Úgy volt, hogy az új gondnokot az október 24-iki közgyűlés iktatja be tisztebe, Kunhegyesen. Herczegh Béla ugyanis a kunhegyesi kerületet képviseli és hű választói nagy ünnepet akartak rendezni a tiszteletére. A gondnoki beiktatást összekapcsolták a kunhegyesi nagy templom építésének száz esztendő fordulójával és a templomépítésért Istennek hálaadásra október 23-án délután szép istentiszteletet és vallásos estét tartottak.

A Herczegh Béla székfoglalása ugyan ezúttal elmaradt, mert az új gondnok tüszös mandulagyuladással fekszik betegen; ez a sokszor ok nélkül kicsibe vett betegség pedig azonkívül, hogy az utóbajok kikerülése végett is óvatosságot kíván, magas lázzal jár együtt és így kizárja annak a lehetőségét, hogy a beteg utazzék és gyűlésen részt vegyen. Sokan, akik ígérték eljövetelüket, tudván a gondnoki beiktatás elhalasztásáról, maguk is elmaradtak. Így is előkelő és szép közönség gyűlt össze október 23-ra Kunhegyesen. Püspök úron kívül jelen volt Harsányi Pál békésbányai esperes, akinek atyja hosszú időn át volt a kun-sági egyházmegye nagyérdemű lelkipásztora, továbbá Baja Mihály debreceni lelkész, aki meg maga pásztorokodott több éven át az egyházmegyében; természetesen az egyházmegyei lelkipásztorok valamennyien. A világiak élén vitéz Horthy István egyházkerületi főgondnok, továbbá ott voltak: dr. Kun Béla egyházkerületi tanácsbíró, Borbély György kamarás, felsőházi tagok, Alexander Imre alispán, Magyaró Béla, Székly István, Rácz Albert, Borsos Károly, a helyiek közül Végh Sándor tanácsbíró, Józsa István egyházközségi főgondnok és sok más előkelőség.

A kunhegyesi nagy templomot bizonyára sokan ismerik az országban. A legszebb magyar templomok egyike az. Óriási méreteivel, két emeletes gallériájával kétségkívül mély hatást gyakorol még azokra is, akik egyébként a református templomokat kietlennek szokták mondani. Nehéz megbecsülni az akkora embertömeget, amennyi itt összegyűlt. De aligha tévedünk, ha azt mondjuk, hogy négyezer főnyi lehetett a hallgatóság. Nagyon szép képet adott az egyházmegyei papságnak az úrasztalát körülfogó palástos csoportja. Még szebb lett volna, ha mindegyik lelkipásztor palástosan jelent volna meg. Az istentiszteleten Harsányi Pál esperes imádkozott s Baltazár Dezső püspök prédikált. Mind a ketten mély hatást tettek a jelenlévőkre. A Baltazár püspök beszéde volt Kunhegyesen még másnap is a beszélgetés tárgya. Közben a polgári iskola vegyeskara, Csató Gábor vezetésével egy

kvartett, melyet Kacsó János és Farkas László lelkészek, Jakó Sándor tanító és Józsa Sándor gyógyszerész alkottak, énekeltek igen szépen. Majd Maklár Károly helybeli lelkész olvasta fel a bács-feketehegyiek üdvözlőlevelét. A feketehegyiek ugyanis Kunhegyesről költöztek 1785-ben mostani lakóhelyükre s a kunhegyesi ünnepre el is akartak jönni, de a jugoszláv hatóságok ezt meggátolták; így tehát csak üdvözlőiratot küldhettek, elmondva abban, hogy ezt az iratot a maguk templomában ök ugyanazon órában felolvassák s kéri, hogy amint ök, úgy a kunhegyesi gyülekezet is énekelje el a 122. zsoltár ismeretes versét: Légyen te köfalaidban... Ez meg is történt, nem mindenütt zokogás nélkül. Az elszakadt és szerb járom alá került atyafiakért bús fohászok szálltak az égnek. Baja Mihály egy szép költeményét olvasta fel. Szűcs Gergely debreceni városi zeneiskolai tanár pedig hegedűn adta elő Mendelsohn egy andante-ját, amit orgonán Nagy László kisújszállási vallástanárral kísért, aki egyébként két önálló orgonaszámot adott elő. Fekete Kálmán atányi tanító saját szerzeményű Fohászát énekelte nagy terjedelmű, kellemes színű, tömörhangon, a kunhegyesi református dalegylet pedig férfikaréneket adott elő. Az istentisztelet s utána következő vallásos előadás öt órától félnyolcig tartott, de nem találta senki sem hosszadalmasnak.

Istentisztelet után püspök urat több küldöttség üdvözölte, majd pedig ő tett látogatást néhány helyen. Este Maklár Károly vendégszerető házában gyűlt össze nagyobb társaság. Többen másnap reggel már el is jöttek Kunhegyesről, nem várva meg a most már csak rendes adminisztrációs ügyeket intéző közgyűlés lefolyását. Ennek végeztével a kunhegyesi egyházközség látta vendégül a jelenvoltakat.

Végezetül eláruljuk azt a titkot is, hogy a kunhegyesi gyönyörű templom még nincs száz éves. Abból a füzetből, amelyet Maklár Károly lelkész ez alkalomra írt, megtudjuk, hogy a templomot 1828-ban csak kezdtek építeni, de a hatalmas alkotás csak 1844-ben lett egészen kész, amint azt a torony gömbjében elhelyezett emlékirat bizonyítja.

A kunhegyesi nemes eklézsiának mi is „mindenjét kívánunk.”

Egy tanító különös nyílt levele.

A Tanítók Lapja, mely a magyar református tanítók országos egyesületének hivatalos közlönye, 1928 október 15-iki kelettel megjelent 20. számában vezetőhelyen „Nyílt levél nagybányai vitéz Horthy István egyházkerületi főgondnok úrhoz” cím alatt cikket közöl Földes Ferencről, aki amellet, hogy Gyömrőn — éppen az egyházkerületi főgondnok úr lakóhelyén — református tanító, a lap egyik főmunkatársaként van megnevezve.

A cikk egyéb részeivel foglalkozni nem kívánunk, de egyik bekezdése nagyon magára vonja a figyelmet. Ez a bekezdés így hangzik:

„Kegyelmes urunk a debreceni székfoglaló beszédében azt állította, hogy a tanítóság erkölcsileg megbízhatatlan és felhívta a lelkészeket, hogy fokozottabban ellenőrizzék és fegyelmezzék a tanítókat. Azt is mondta Kegyelmes urunk, hogy a tanítók közül nagyon sokan vettek részt a kommunizmusban és sokat kellett közülök megbüntetni. Mondott még Kegyelmes urunk egyebeket is, amelyek sértők voltak az egész tanítói karra és amelyeket megdöbbenéssel hallgattunk...”

Az egyházkerületi főgondnok úr beiktatásán jelen voltam s beszédét nagy figyelemmel kísérem. Olyan kijelentésére azonban, hogy a tanítóság erkölcsileg megbízhatatlan volna, vagy olyan felhívására, hogy a lelkészek fegyelmezzék a tanítókat, egyáltalán nem bírtam visszaemlékezni; sőt igen jól emlékszem, hogy éppen a közoktatásügyre vonatkozó nyilatkozatai nemhogy megdöbbenést váltottak volna ki bárkiből, de általános tetszést és helyeslést keltettek.

Mint hogy azonban nyilvánosan véleményt mondani valakinek az eljárása felől alapos utána nézés nélkül, erkölcsi szempontból meg nem engedhetőnek tartom, pusztán a magam emlékezetére alapítottan nem akartam szóvátenni a Földes tanító úr cikkét. Elővettem tehát az egyházkerületi közgyűlés nyomtatásban megjelent jegyzőkönyvét, amelyben az egyházkerületi főgondnok úr székfoglaló beszéde közölve van. Kétszer is elolvastam, de benne az iskolaügyre és a tanítókra összesen három bekezdést találtam. Egy szól a javadalomról. Az nem tartozik ide. A másik a tanítóképzésről, amiben a Földes tanító úrtól idézettekhez még csak közeljáró sem foglaltatik. A harmadik — sorrendben első — bekezdés pedig szóról-szóra így szól:

Különös szigorú felügyelet alatti kell a lelkészeknek tartani az iskolákat. Nem elég tanítani, nevelni kell, a növendékeknek a lelkületükre hatni, hazafiságra, vallásosságra oktatni őket, akkor nem fognak a népbolondítóknak úgy, mint a közelmúltban felülni.

Ez a jegyzőkönyv nyomtatásban jóval előbb megjelent, mint a cikk. A cikkírónak tehát módjában állott volna utána nézni a szövegnek és azután rohanni ki a küzdőterre.

Az egyházkerületi főgondnok úr még csak hasonlót sem mondott, ahhoz, hogy a tanítóság erkölcsileg megbízhatatlan, egyáltalán nem akarta őket a lelkészek fegyelme alá szorítani s teljességgel nem mondott olyan „egyebeket“, amelyek a tanítóságra sértők lettek volna. Ha a Földes Ferenc úr állításai valók lennének, nem mulasztottuk volna el az egyházkerületi főgondnok úr iránti őszinte tiszteletünk mellett is annak idején azonnal tiltakozni a tanítóság megbántása ellen.

Azonban Földes Ferenc úr a főgondnok úr szájába adott tételét a maga példájával bizonyítani akarja.

A demagóg vakmerőségen, hogy a rögtönös megcáfolás veszedelmének is vállalásával támad a tekintély ellen, nem csodálkozunk. De annyi kolegialitást mégis mindenkiről fel kellene tételnie,

hogy mint főmunkatárs a lap felelős szerkesztőjét és kiadóját ne hozza kínos helyzetbe, büntető eljárást is maga után vonható valótlan állításokra alapított nyiltleveléssel. Mi sem természetesebb ugyanis, minthogy a felelős szerkesztő a főmunkatársában megbízik annyira, hogy a szavát igaznak hiszi.

Olvasóinktól bocsánatot kérünk, hogy erről a szerencsétlen nyiltleveléről nálunk szokatlan kemény hangon szoltunk. De azt tartjuk, hogy a tiszteletreméltó magyar református tanítóságot meg kell tisztítani az olyan elemektől, amelyek feltűnni vágyásból származó botrányokozással sértik a tanítóság joggal követelt és meg is érdemelt tekintélyét.

Kun Béla.

Válasz gr. Károlyi Józsefnek.

A tiszánineni egyházkerület a napokban tartotta rendes közgyűlését, Révész Kálmán püspök és Dókus Ernő főgondnok elnöklésével. Az elnökség bejelentette Dókus Gyula halálát, kinek nagy érdemeit a közgyűlés megörökítette.

A közgyűlésnek igen érdekes tárgya volt Farkas Géza kamarás e. m. gondnok felszólalása, amelyben a többek között a következőket mondta:

Mi egy világegés vörös fényénél győződünk meg arról, hogy a keresztyén felekezeteknek, sőt minden pozitív hitben levő magyarnak össze kell fogni a hit és haza közös ellenségeivel szemben. Eppen ezért bűnnek tartom egymás vallását, felekezetét bántani. Örülnünk kell a másik boldogulásán, sőt ezt a boldogulást, ha arra alkalmunk nyílik, igaz szívvel elő kell mozdítanunk. Ezt kívánja tőlünk a krisztusi szeretet és hazánk jobb jövőjének lehetősége. Azonban ha egyházunkat támadás éri, meg nem alkuvó lélekkel ott kell állnunk annak védelmében. És olyan támadást is, mint például legutóbb a lapok híradása szerint, végtelenül örülnék ha nem úgy volna, Károlyi József gróf intézett ellenünk, a leghatározottabban vissza kell utasítanunk. Követeli ezt anyaszentegyházunk méltósága, de követeli a dicsőséges magyar mult szentsége is, mely multtal egyházunk története elválaszthatatlanul össze van forrva... A visszautasításnál azonban vigyáznunk kell, hogy ne essünk hasonló hibába, hogy hasonlóan és történelmi tényekkel is homlokegyenest ellenkező támadást ne intézzünk katolikus testvéreink ellen, kiknek összessége iránt mi igaz testvéri érzülettel viseltetünk és meg vagyunk győződve, hogy az ilyen támadások csak egyes túlzók türelmetlenségének gyümölcsei. Az ilyen támadások, bármely oldalról jönnek is, legsúlyosabban elítélendők, veszélyeztetik a magyar társadalom egységét és gyengítik a magyar nemzet erejét.

Halottaink

Zsigmondy Jenő, nagytekintélyű budapesti ügyvéd, a bányai ágostai hitvallású egyházkerület felügyelője, október 23-án, élete nyolcvanadik évében meghalt. Zsigmondy nagyon régi munkása már

az evangélikus egyháznak s mint az egyházkerületi felügyelők legidősebbje, a felsőháznak is tagja volt. Magas korában is példás pontossággal teljesítette kötelességeit s most, hogy erejét hanyatlani érezte, lemondott egyházkerületi felügyelő tisztéről, melynek munkáját végezni elég erősnek magát már nem találta. El is fogadták lemondását és egyúttal megválasztották tiszteletbeli felügyelőnek. Érdemes szolgálatait, melyek a Baldácsy alapítvány körül a mi egyházunkat is érdekelték, fenn fogják tartani emlékezetét.

Eröss Lajos abaújszentimrei lelkipásztor életének 71-ik, házasságának 39-ik, lelkipásztorkodásának 44-ik évében esendesen elhunyt. Áldott legyen emlékezte!

Nyilatkozat.

Az Északamerikai Egyesült Államokbeli magyar reformátusok között az ú. n. „*tiffini egyezmény*” megkötése óta dúló egyházi testvérharcokkal a nyilvánosság előtt mindössze kétszer foglalkoztam emlékezetem szerint (mindakét alkalommal ennek a lapnak a hasábjain; lásd 1927. évf. 389. lap és a folyó 1928. évf. 207. lap). Mindkét esetben *a lehető legrezerváltabb álláspontot foglaltam el*, amint illik is olyan emberhez, aki csak újságírói kötelességéből kifolyólag, alkalmilag kénytelen foglalkozni oly dolgokkal, amelyekről közvetlen tapasztalásból szerzett mindenoldalú képe nincs s ennél fogva döntőleg megalkotott véleménye és ítélete sem lehet. *Erről a teljes és következetes rezervált-ságról mindenki meggyőződhetik, aki az idézett cikkeket ugyanolyan becsületes és higgadt lélekkel olvassa el, mint amilyennel íródtak azok*

Ennek ellenére, az ú. n. „független” vagy „antitiffines” mozgalom néhány szereplője jönnek és szükségesnek látta engem a két cikk megjele-nése óta irodalmilag célbavenni. Írásaikat nem szoktam ugyan olvasni rendszeresen, mert ennél igazán hasznosabb és kellemesebb időtöltést is ismerek. De ami azoknak a reám vonatkozó darabjaiból részint véletlenül a szemem elé került, részint közvetve a tudomásomra jutott, az az elfogultságnak és a gyűlölködésnek akkora mértékét lehelte, amelyet teljességgel képtelen lettem volna megérteni, *ha nem tudtam volna, hogy az az elfogultság és az a gyűlölködés rajtam keresztül tulajdonképpen boldog emlékezetű sógoromnak, a nyáron elhunyt Bogár Lajosnak szól, aki a tiffini egyezmény mellett híven kitartó másik pártnak volt az egyik főembere.*

Sógorom földi életében egyikért azért sem kívántam reflektálni az engem Amerikából ért sorozatos kellemetlenkedésekre, hogy az ő helyzetét ne nehezítem. *Most pedig, az ő megsirat-hatatlan elköltözte után, még sokkal kevésbé fogok azokra reflektálni.* Ezt azért kívánom kijelenteni itt, a nyilvánosság előtt, mert — mint a Debreceni Független Ujság mai számából látom — ezek a kellemetlenkedések, személyemmel kapcsolatosan, a Bogár Lajos halála óta sem szünetelnek.

Vegyék tudomásul egyszersmindenkorra az

illető buzgó cikkírók, hogy, ha nekik nem is szent a Krisztusért és magyar nemzetéért magát élte virágjában megáldozott Bogár Lajos emléke — énnekem szent ez a drága, tiszta emlék és mindörökké az is marad. Boocsássák meg nekem ezt az egyet, és *ne vegyék tőlem rossz néven, hogyha velük szemben egyetlen fegyverem a hallgatás leend.* Debrecenben, 1928 október 21-ikén.

Dr. Révész Imre.

Különfélék

A lelkészválasztási törvényjavaslatról szóló írás ebből a számból anyaghalmoz miatt kimaradt. A legközelebbi számban a nagy gyülekezetek szempontjából fogunk a javaslatról szólni.

A reformáció emlékűnepe lesz a ránk következő hét szerdáján. A világosság és szabadság ünnepe, melyen sokszoros hálaadással kell fordulnunk az Egek Urához, hogy megengedte ismét közvetlenül imádnunk Őt. És még egy másik okból is kell hálát mondanunk; azért, hogy a tíz esztendő előtti szerencsétlenségből engedte szegény nemzetünket lassan magához térni. Hálát kell adnunk nagy alázatossággal ezekért; csak azt nem szabad gondolnunk, hogy most már aztán minden rendben van, hogy a reformációval egyszerre tökéletes keresztyénekké s a forradalom elmúltával egyszerre kitűnő magyarokká lettünk. A debreceni kollégium jelmondatát tartsuk szem előtt: orando et laborando. Adjunk buzgó hálákat Istenünknek, de dolgozzunk fáradtság nélkül, hogy jobbak lehessünk.

A Baár—Madass leányliceum mostani elhelyezését sokkal szebbel, szinte ideálisan jóval cseréli fel. Az építkezés a kitűnő fekvésű, egészséges környezetben levő nagy telken már megkezdődik s az intézet alapkövének ünnepélyes letétele október 31-én, déli 12 órakor lesz.

Az egyházkerületi közgyűlést előkészítő bizottságok november hó közepén üléseznek. És pedig november 14-én, szerdán délelőtt az egyházkerületi tanügyi-, délután a pénzügyi bizottság, november 15-én délelőtt és délután a kollégium igazgatótanácsa és november 16-án az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság. Az egyházkerületi közgyűlés december hónapban — talán 4-én — lesz; a közgyűlést megelőző napon fog ülést tartani a református segélyegylet választmányja. Úgy értesülünk, hogy a közgyűlés keretében lelkészszentelés is lesz s ez alkalommal Csánki Benjámin kenderesi lelkipásztor fogja az ígét hirdetni.

Új internátusokat akar a kultuszminiszter Debrecenben is építeni az egyetemmel kapcsolatban. Szegeden már van egy négyszázhusz hallgató befogadására alkalmas állami internátus, Pécsen pedig a római katolikus püspök épített az állam és Pécs város igen nagy mértékű támogatásával kollégiumot az egyetemi ifjak elhelyezésére, most tehát Debrecenre is rákerülhet a sor. Itt bizony internátusban nagy a hiány s minden bizonnyal

nagyon hálásaknak kell lennünk a kultuszminiszter iránt, ha ifjaink elhelyezkedésének lehetőségéről gondoskodik. A miniszter ezeket az intézményeket nemcsak a lakás alkalmának tervezi, hanem valóságos nevelő-intézeteknek, amelyekben az együttes családi étkezés és a barátságos lakás mellett a finom szórakozások és a szellemi téren általánosan érvényesülő vezetés is vonzzák az ifjúságot. Ha ez az üdvös konkurencia nem mutatkoznék is, akkor is komolyan kellene foglalkoznunk — így persze még sokkal inkább — a magunk internátusának jövőjével. Ez a mi egyetemi internátusunk mindenestre igen nagy haladás a régi kollégiumi cétusokhoz képest, de ami a modernséget illeti, ebben a tekintetben már a megnyitása napján is volt vagy huszonötéztendő. Hogy egyebet ne mondjunk: nincs benne társalgó szoba, nincs zene-terem, nincs mondhatni semmi más, mint a három-négy ifjú közös hálóterme. Nyilvánvaló, hogy ha egyébre nem, legalább is a hittanhallgatók és a magunk tanárjelöltjeink számára meg kell tartanunk ezt az internátust és pedig olyan állapotba juttatva, hogy az államiakkal versenyképes legyen. S erről idejében kell gondoskodnunk, hogy le ne maradjunk. Ha Pécsen lehetett adni az állameből a római katolikus püspök Szent Móric kollégiumára, itt minálunk is bizonyára számíthatunk az állami segítségre a magunk — mondjuk, hogy: — boeskey kollégiumához. A magunk erejéből ezidőszereint aligha tudunk építkezni. Építkezés nélkül viszont nem formálhatjuk megfelelővé az internátusunkat, mert a kollégium főépületében az egyetem kiköltözésével felszabaduló helyiségek a gimnáziumi bentlakás, a tanítóképző és a szervezendő polgári fiúiskola céljaira kellenek. Tehát nincs más mód, mint az állam támogatását kérni. A jó példa előttünk van. Csak bátran utána.

Megjelent a Tisza-omlékkönyv. Mult számunkban már említettük, hogy a debreceni egyetem tanárai Tisza István mártír halálának tíz éves fordulójára emlékkönyvet adnak ki, melyben tizenegy dolgozat lesz az egyetem tanáraitól. A könyv most már meg is jelent, igen díszes kiállításban és gazdag tartalommal. Megrendelhető tíz pengőért a Debrecen sz. kir. város és egyházkerületünk közös tulajdonát képező nyomdávállalatnál.

A dévaványai református egyház 1891-ben tiszta reneszansz stílusban épült templomát megújította, október 21-én dr. Baltazár Dezső püspök úr felszentelte, az új iskolákra áldását adta. Meghatotta az a tisztelet és ragaszkodás, melyet ebben a községben tapasztalt. Dévaványán még nem volt református püspök. Ő volt az első, ki látogatásával megtisztelte.

Újfehértón bodrogaranyi Aranyoss József, a református egyház buzgó gondnoka 2000 (kettőezer) pengő értékben 300 kg. súlyú harangot adományozott egyházának. A harangavatási ünnepség folyó évi október 14-én folyt le. A megáldási szertartást Porzso István esperes végezte, a templomban pedig Nagy Lajos ibrányi lelkész, egyházmegyei jegyző hirdette az Isten ígését. **Ragyogó bizonyosság: az igaz hit teitekben nyilvánul.**

A kegyelem gazdag Istene sokasítsa meg áldását a jókedvű adakozón és gyülekezeten.

Bezárták a debreceni egyetemet. A kultuszminiszter meg a budapesti tudományegyetem orvostudományi és bölcsészeti fakultás között valamely nézeteltérés támadt bizonyos zsidóvallású folyamodóknak az egyetemre felvétele körül. Ennek folytán a műegyetem, az állatorvosi főiskola meg a közgazdasági fakultás hallgatói tüntetésbe kezdtek. Néhány nap múlva a tüntetés megindult a debreceni egyetemen is. Az argumentumok nem minden esetben szöbeliek voltak. A tanárok élükön Darkó Jenő rektorral, minden igyekezetüket megfeszítették, hogy a nyugtalanságot lecsillapítsák, de minduntalan játszott közbe valamely tapintatlanság, amely a tüzet újból felszította. Így az egyetemi hatóság jobbnak látta az egyetemet bezárni. Remélhetően hamarosan megindulhat a félbemaradt tanítás. Bizonyos, hogy a debreceni egyetem hallgatói kilencven százalékig lelkes, derék, nemes gondolkodású és szorgalmas ifjak. Az is tudvalevő, hogy izgalmas időkben — mintahogy Sükei mondta 1848-ban — nem az okos emberekre szoktak hallgatni. Annak idején mi is abeugoltuk Csaky Albint és — Takács Zoltánt éltették. Mert az izgalmas napokban mindig a Takács Zoltánok vannak felül és ezek a Takács Zoltánok csak addig valamik, míg izgalmas napok vannak. A Takács Zoltánoktól meg kell menteni az ifjúságot, de egy-két haszontalan ember provokáló viselkedéséért az egész ifjúságra neheztelni, az egész ifjúságot büntetni igazságtalanság volna.

Hírek a debreceni theológiáról. Az 1928—29. iskolai évre beiratkozott 124 hallgató, ezek közül 37 első éves. A hallgatók között 3 nőtheologus van. — Külföldön tanulnak: Gulyás András New-York, Dezső László, Boda Ferenc Aberdeen, Tóth Kálmán, vitéz Varga László Halle, Kolláth Pál, Perpéth Ferenc Utrecht, Lertz Sándor Glasgow, Papp László Bern, Solymosi József Berlin. — A Hittanszaki Önképző Társaság nagygyűlése a HÖT. elnökének Nagygyörgy Sándor szeniort, alelnöknek Papp Gábor IV. th.-t, titkárnak Dóczi Antal IV. th.-t választotta meg. — Az LIX. évfolyamba lépő Közöny főszerkesztője Nagygyörgy Sándor szenior, felelősszerkesztője Dóczy Antal IV. th., társszerkesztője dr. Adamecz János IV. th. lett, a kiadóhivatal vezetője pedig Bertha Ferenc. Október 31-ét a szokott ünnepi keretek között ünnepli meg a theologus ifjúság.

A debreceni „Bethlen Gábor Kör“ belmissziói szakosztálya megkezdte működését a Nyulas-barakban, Nyilas-telepen, Csapókeriben és Homokkertenben. Bibliaköröket tart fenn hármat a theologus-, egyet a bölcsészifjúság között, ezenkívül egyet-egyét a MANSZ-ban, tanítóképzősök között; Pallagon a gazdasági akadémia hallgatói részére s a Tisza-internátusban.

A Hódmezővásárhelyen most felállított új kültelki lelkészi állásra Bereczk Sándor helybeli vallástanító lelkész választott meg.

A felsőbaranyai egyházmegye lelkészi kara november hó 5-én Pécsen lelkészi konferenciát rendez.

A máramarosszigeti református egyház Bede László halálával megüresedett lelkészi állására Papp József gencsi lelkészt választotta meg. Isten áldása legyen a gyülekezeten és az új pásztoron egyaránt.

Az elszakított bihari református egyház-megye október hó 17-én tartotta meg Nagyváradon közgyűlését. A megszállott területen levő véreink helyzetéről szomorú képet nyújtott az esperesi jelentés. A bihari egyházmegye 18 egyházközségében a világi hatóságok megakadályozzák a vallásos összejöveleket, míg a baptistáknak teljes szabadságot biztosítanak összejöveleik megtartására. Az iskolaügyi helyzet valami kicsit javult, de igen sok iskolában a magyar írás és olvasásban való előhaladás igen sok fájdalmas hiányt mutat föl.

A Tanítónőképző intézeti Tanárok Országos Egyesülete október hó 14-én tartotta Kecskeméten a háború után első vándorgyűlését. A gyűlés elhatározta, hogy memorandummal fordul a közoktatásügyi miniszterhez az új tanterv megfelelő keresztülvitele érdekében negyven új tanítóképző intézeti tanári és húsz gyakorlóiskolai tanítói állás fokozatos szervezése tárgyában.

A felsőszabolosi egyházmegye őszi közgyűlése november hó 7-én lesz Kisvárdán.

A belsősomogyi református egyházmegye lelkészi testületének részvételével, a missziói bizottsággal együttműködő Belsősomogyi Református Egyesület Alsósegeden október hó 23—24. napjain gyülekezeti estélyek tartásával egybekötött konferenciát rendezett gazdag programmal.

A Kispest—Wekerle-telepi református gyülekezet „Horthy Miklós templomát“ október hó 21-én avatta fel dr. Ravasz László püspök. A Wekerle-telepi templom költségét évekig tartó áldozatos munkával hozták össze Bogdán Gyula lelkész és buzgó munkatársai.

Sulyok István, a királyhágómelléki református egyházkerület püspökének 40 éves lelkészi jubileumán, amelyet a nagyváradai egyházközség október hó 28-án fog megünnepelni, az ígét dr. Makkai Sándor erdélyi püspök hirdeti.

Lelkészcseréltetés. A bodroghalmi egyházközség október hó 7-én három pályázó közül egyhangú lelkesedéssel Vitkay Bertalan kiskövesdi lelkészt választotta meg.

Missziói lelkészi állás szervezését határozta el a legutóbbi dunántúli egyházkerületi közgyűlés Balatonalmádi és Füzfő számára.

Református leánykonferencia lesz Nagykörösi október 27—28-án a pestkörnyéki és Duna—Tiszai református leányegyesületek számára. A konferenciát a KIE. Nemzeti Szövetsége rendezi.

Az angliai methodisták három ágának egyesülése küszöbön áll. Az egyesülés egy közel 900,000 felnőtt taggal bíró hatalmas egyházat fog létrehozni.

A Kálvinisták Templomegyesületének vallásos szakcsoportja október 19-én délután 6 órakor tartotta első összejöveteli óráját, a Kollégium dísztermében, élénk érdeklődés mellett. A bevezető ének és ima elhangzása után Fekete Gyula, belmissziói lelkész tartotta meg előadását, a „reformált kereszténység értéke“ címmel.

A tiszasalamoni református egyház háborúba elvitt harangja helyett szerzett új harangját október 7-én avatta fel Szücs István esperes.

A szegedi Lorántffy Zsuzsanna-Egyesület október hó 14-én szépen sikerült vallásos ünnepélyt tartott a szegények karácsonyi felsegélyezésére.

A nagylaki kisdud gyülekezet imaházat és paróchiát építtetett a hívek közadakozásából, lelkészi állására pedig meghívta Hegyi Károly volt dicsőszentmártoni lelkészt. Az imaház felavatása és az új lelkész beiktatása október hó 7-én ment végbe.

Reformációi hetet tart a miskolci református gyülekezet október 23-tól október 31-ig. Minden este 6 órakor vallásos estély van a Kossuth-uccai templomban, melyen az igehirdetők a reformáció áldásairól beszélnek.

Szabó Lajos tb. esperest, az ősi multú nyírbátori egyházközség áldott életű lelképásztorát a nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság 40 évi buzgó szolgálat után nyugdíjazta. A fáradságos munkásság után élvezze a jól megérdemelt pihenést.

Az Erdélyi Helikon néven tömörült legkiválóbb erdélyi írók október hó 24-én Budapesten nagy irodalmi estélyt rendeztek. Bevezető előadást dr. Ravasz László püspök tartott.

Az „Alsósárréti Lelkészi Missziói Kör“ a bihari egyházmegyében október 12-én Zsákán igen sikeres, lelki épülésben gazdag családi összejövetelt tartott.

A debreceni cserkészkerület válogatott csapata, mely a nyáron Rigában, a nemzetközi nagytáborban kiváló eredménnyel képviselte a magyar cserkészteret, október hó 20-án beszámoló estélyt rendezett a Tiszti-kaszinó mozihelyiségében.

A nemesoroszi református gyülekezet Szücs Lajos segédlelkészt választotta meg pásztorául. Isten áldása legyen a gyülekezeten és az új pásztoron egyaránt.

A kenderesi egyház diakonisszaképző intézetet akar felállítani. Az épületek már megvannak s a presbiterium évi 1000 pengő hozzájárulást szavazott meg erre a célra. A növendékek a hitani kiképzést Kenderesen nyernék, míg a szükséges betegápolási ismereteket a debreceni orvostudományi karon szereznek meg.

A debreceni Csokonai-kör a külföldi irodalmak ismertetését folytatva, eszt irodalmi estélyt rendez, mely alkalommal az eszt irodalomról Lepp Erich fog előadást tartani. Ugyanez alkalommal ismerteti esztországi tanulmányúját vetített képek kíséretében dr. Ecsedi István egyetemi m.-tanár is.

FEST, MOS, TISZTIT KONCZ

kelmfestő, vegytisztító és gőzmosó nagyzeme
Flóközletek: Piac-utca 18. (Bikával szemben)
és Szent-Anna-utca 2. szám alatt.

Péterfia-u. 30.

A Debreceni Reformátusok Képes Naptára az 1929. évre is gazdag és tanulságos tartalommal jelent meg. A vidékiek, ha levelezőlapon megrendelik, postafordultával megkapják. Naptárterjesztők minden 10 darab után 1 példányt kapnak. Ára 1 pengő 20 fillér. Kapható mindenik debreceni lelkészi hivatalban.

A kecskeméti református tanítónőképző intézet Lorántffy Zsuzsanna Egyesülete október hó 21—22. napjain vallásos konferenciát rendezett.

A Magyar Keresztény Leányegyesületek Nemzeti Szövetsége október hó 20—21. napjain Sárándon református leánykonferenciát rendezett szép sikerrel. A konferencián a megbeszélések „Isten országá”-ról folytak. Előadók voltak: Nagy Lajos sárándi lelkész, dr. Szász Imre, Vadon Béla, Nagy István lelkészek, id. Victor János, Misley Sándorné, Tóth Árpádné, Victor Erzsébet, Mándoky Erzsébet.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől
3282—1928. szám.

Pályázati hirdetés.

A közép-szabolcsi egyházmegyébe kebeleztet nyírbátori egyház nyugdíjbavonulás folytán megüresedett lelképásztori állására pályázatot hirdetek.

Javadalma: 1. Kézpénz az egyház pénztárától 400 aranykorona. 2. 35 hl. búza. 3. 32 hl. rozs. 4. 12 méteről kemény tűzifa. 5. 35 kat. hold föld haszonélvezete. 6. 1200 □-öl szőlő haszonélvezete. 7. Stóla az egyházkerületi megállapítás szerint. 8. Lakás és kert természetben. Az állami és vízszabályozási adókat az egyház fizeti. Megváltandó beruházás nincs.

Pályázati határidő: 1928 november 18, déli 12 óra.

Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

A pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve Porzsolt István esperes címére, Újfehértóra küldendők.

Debrecen, 1928 október 22.

Baltazar Dezső,
püspök.

Pályázat.

A kislétai református egyház kántortanítói állására pályázatot hirdetek, fizetése az egyháztól kétszobás lakás, kerttel, melléképületekkel, huszonkét kis hold föld; tizenhárom köböl gabona, államsegély. A természetbeni járandóságok értékessége huszonkettő. A megválasztott tanítónak költözködési költség nem adatik. — Kötelessége: I—VI. oszt. vegyesiskola vezetése, kántori teendők végzése, kanónikus órákon, valamint lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat helyettesítése, presbiteri jegyzőkönyv és énekkar vezetése. Személyes megjelenés kívánatos, de az úti-

költség az illető terhét képezi. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől tíz nap. Pályázati kérvények a református lelkészi hivatalhoz küldendők. U. p. helyben, Szabolcs m.

Pályázati hirdetés.

A debreceni református tanítónőképző-intézet (Dóczy-intézet) igazgatósága pályázatot hirdet egy újonnan szervezett zene ének tanszékre. Pályázhatnak olyan református vallású tanárok (férfiak és nők), akiknek zene-énekből tanítónőképző-intézeti tanári oklevelük van. Illetmény a v. k. minisztérium által megállapítandó fizetési osztály és fokozat szerint. Az állást a megválasztás után el kell foglalni. A kellőleg felszerelt kérvények (születési, érettségi bizonyítvány, vagy tanítói oklevél, tanári oklevél, orvosi, működési bizonyítvány stb.) rövid életrajz kíséretében, a Dóczy leánynevelő-intézet igazgatótanácsához címezve, a református tanítónőképző-intézet igazgatóságához küldendők be november 25-ig. Személyes jelentkezés kívánatos.

A szegedi református egyház pályázatot hirdet az újonnan szervezett V-ik számú férfi-tanítói, egyszersmind helyettes kántori állásra. Az egyház szükségesnek tartja kijelenteni, hogy helyi jelölt nincs s így az a pályázó választatik meg, akit a presbiterium a legmegfelelőbbnek fog tartani. Javadalom: törvényes fizetés és lakbér. Kötelesség: díjlevél szerint, egyszersmind azonban a kántor utasítás szerinti helyettesítése és részvétel az egyház belmissziói munkájában. Próbaorgonázás, éneklés, általában személyes bemutatkozás saját költségen külön értesítés alapján. Egyenlő képesítés és képesség mellett B) listások, menekültek előnyben. A lelkészi hivatal címére küldendő pályázatok határideje a lap kézhezvételétől számított 8 nap, legkésőbb azonban november 20.

Postatakarékpénztári csekkszáma 143,916.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőlapadonos:
Dr. KUN BÉLA.

Debreczeni István
órásmester
Debrecen, Péterfia-u. 8.

Spoolális órák javítása
Mindennemű órák raktára.

Az 1926. évi debreceni
Iparkiállításán díszoklevéllel, a budapesti
és székesfehérvári orsz. kiállításon arany-
éremmel kitüntetve.

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése

Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

✱

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.

Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.**Magyarország
aranykoszorús mestere.****Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelszerelés és
haranglábgyár

Budapest, VI., Frangepán-u. 77. sz.

TELEFON: LIPÓT 913-53.

Az 1900. évi párisi világiállításon díszoklevéllel,
1921. és 1923. évi vasipari kiállításon arany-
éremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tár-
laton kormány díszoklevéllel, 1927. és 1928. évi
budapesti, székesszéki, szentesi és szombat-
helyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve.Számos egyházi elismerőlevél!
Költségvetéssel díjmentesen szolgál.
Előnyös fizetési feltételek!**SZÁNTÓ JÓZSEF**papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég
Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Legcélsebb ajándék lelkes urak részére a palást.

Schuller Sámuelszobafestő, mázoló és tapétázó mester
Debrecen, Simonffy u. 25. Telefon 806.

Templomfestést vállal.

Költségvetés díjtalan.

Szép és jómunkáért ezüst éremmel kitüntetve.

**„MÉLIUSZ“ könyvkereskedés
mű- és tanszerosztálya**

ajánlja alant felsorolt tanszereit és iskolacikkeit.

- Angyalos magyar címer ovális alakú vaslemezen,
55 × 65 cm. nagyságban, előírás szerinti felírással 17.-
- Angyalos magyar címer hajlítható papirlemeze fel-
vonva és akasztókarikákkal ellátva, kis alak . 2-40
- Ugyanaz nagy alak 3-20
- Bittenbinder—Grenczer: Métermé-
tékek szemléltető táblája hozzávaló utasítással (Hossz-, terület-,
súly-, úrmértékek) felvonatlanul 3.-
- Vászonra vonva és lécekkal ellátva 13.-
- Bopp—Gönczy: Természettani ábrák (8 színes kép)
75 × 58 cm es táblák (Tizedes mérleg, darugép és
csigaszorok, emelőgépek, csavarsajtó, másodperc-
inga, koloncos óra) 6.-
- Bopp—Gönczy: Földrajzi fa iképek (2 kép 63—95 cm.
méretben) színes nyomással, I—II. együttesen 6.-
- Állattérképek az öt világrész összes létező álla-
taival I-től VI-ig, felvonatlanul 70.-
- Ugyanaz vászonra húzva és lécekkal ellátva . 120.-
- Gönczy—Urhegyi: Mozgatható írott betűk kis és nagy
nyomatott betűk, kis-
és nagy 2-40
- Gönczy—Urhegyi: Fali olvasótáblák írott- és nyomta-
tott betűk olvasásának tanításához 70—100 cm.
méretben 8.-
- Gönczy—Urhegyi: Szépirási falitáblák. A m. kir. vallás-
és közoktatásügyi miniszterium megbízásából
szerkesztette: Kovács A. 3 tábla 63 × 95 cm.
méretben, tokban, szegélyezve, lécekkal. 1. nagy-
betűk, 2. kisbetűk és számok, 3. betűkapcsolási
példák I—III. 12.-
- Történelmi falikép. 20 kép, (63 × 95 cm.) többszínű
nyomással, a sorozat ára 52.-
- Az Országos Falu- és Stefánia-Szövetség által kibocsájt-
ott szemléltető képsorozat áll 72 drb. képből 44.-
- Orosz számológép keményfa karikákkal, védőlappal,
1 és fél méter magas 36.-
- Nemzeti zászló 2 méter hosszú, 1 méter széles, rúd-
dal, címerrel ellátva, valódi merinói gyapjú . 26.-
- „Mi maradt nekünk“ szemléltető képsorozat áll 21 drb.
képből kemény deklire felcsiszolva 36.-
- Horthy Miklós kormányzó úr fényképe 48 × 34 cm.
nagyságban, berámázva 18.-
- Földrajzi ala- fogalmak, szemléltető kép vászonra vonva
és lécekkal ellátva 15.-
- Meinhold az öt emberfaj szemléltető képe kemény
dekli lemezre felvonva, szegélyezve és akasztó-
karikákkal ellátva 7.-
- Meinhold: Összes állatképei szemléltető oktatás cél-
jaira, kemény deklilemezre felvonva darabonként 7.-
- Schreiber-féle szemléltető képek, megrendelés szerint
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként 8.-
- Gönczy—Jäger—Hoffmann: A mezői gazdaságra hasz-
nos-, valamint kártékony állatok I—VI. kemény
dekli lemezre felvonva és akasztókarikákkal el-
látva, darabonként 7.-
- Iskolai tábla egyik oldala kockás, a másik vonalas
(120 × 150 cm. nagyságban) 50.-
- Hozzávaló állvány 24.-
- Iskolai felszerelési osztályunk rendel bárhol hirdetett könyvet,
zeneművet és iskolai oktatás céljára alkalmas tanszerfelsze-
rést stb.
- Kívánatra készséggel ad díjmentes árajánlatot a
Debrecen sz. kir. város és a
Tiszántúli Református Egyházkerület
- „MÉLIUSZ“**
könyvkereskedése, könyvkiadóhivatala,
papír- és írószerkereskedésében
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.
Telefonszám: 270.